

Inhoudelijk verslag

Project doorontwikkeling van de methodiek 'La Vie –
CBAW)

(1 december 2016 – 31 december 2018)

Besproken op de projectstuurgroep 28/11/2018

Alle werkzaamheden in het kader van dit project werden gerealiseerd met de steun van het Agentschap Jongerenwelzijn.

De Cocon, Jeugdhulp aan Huis vzw

Ham 133

9000 GENT

Inhoudsopgave

1	Situering van het project.....	4
1.1	Beknopte omschrijving van het project/experiment.....	4
1.2	Projectdoelstellingen.....	4
1.3	Doelgroep “CBAW – La Vie”	5
1.4	Projectstuurgroep.....	6
2	Projectdoelstelling 1	6
2.1	Over CBAW – La Vie (de reeds ontwikkelde methodiek)	6
2.1.1	Doel van de interventie	6
2.1.2	Voor wie is deze interventie bedoeld?.....	6
2.1.3	Indicatie en contra-indicatie criteria	7
2.1.4	De theoretische basis van “CBAW-La Vie”	7
2.1.5	Integratie tussen ‘individuele’ contextbegeleiding en groepswerking	8
2.1.6	De methode op zich	9
2.2	Verdieping met betrekking tot financiële opvoeding en budgetbegeleiding	10
2.2.1	Definitie financiële zelfredzaamheid.....	10
2.2.2	Vijf competentiegebieden om financiële zelfredzaamheid te toetsen	10
2.2.3	Financieel opvoeden	10
2.2.4	Inzichten uit (gedrags)wetenschappelijk onderzoek.....	11
2.3	Een bijkomende theoretische onderbouw – motiverende gespreksvoering	11
2.4	Het methodisch kader – financiële autonomie	12
3	De verblijfssubsidie.....	13
3.2	De verblijfssubsidie en maatschappelijke participatie.....	13
3.3	Over kinderbijslag binnen CBAW.....	13
3.4	Richtlijnen betreffende de toekenning van de verblijfssubsidie	13
3.4.1	De jongere woont autonoom	14
3.4.2	De jongere wil autonoom gaan wonen, maar woont nog niet “autonoom”	14
3.4.3	De jongere woont thuis (of gaat terug thuis wonen).....	14
3.4.4	Noteren van verantwoording gebruik van verblijfssubsidie in het verslag.....	14
4	Projectdoelstelling 2 - aanbevelingen.....	15
4.1	Meer aandacht voor de band tussen de jongere en zijn gezin tijdens de plaatsing.....	15
4.2	Meer aandacht voor financiële opvoeding tijdens plaatsing	15
4.3	Laat kinderbijslag doorlopen wanneer jongeren nog thuis wonen en er geen verblijfssubsidie wordt aangevraagd.....	15
4.4	Verblijfssubsidie en leefloon	15
4.5	Alternatieve woonvormen en hun consequenties in kaart brengen.....	16
4.6	Een installatiepremie voor jongeren uit de jeugdhulp die niet beschikken over spaargeld	16
4.7	Het voorzien van een forfait voor essentiële kosten zoals school-, medische en therapiekost.....	16

4.8	Verhoog de socio-professionele vrijstelling voor studerende jongeren	16
4.9	Creëer een typemodule CBAWHI	17

1 Situering van het project

1.1 Beknopte omschrijving van het project/experiment

In het kader van project "praktijkonderzoek naar meer verantwoorde flexibilisering van de regelgeving met oog op hogere turnover in de bijzondere jeugdbijstand" ontwikkelden we een nieuwe methodiek voor Contextbegeleiding in functie van Autonomoos Wonen (CBAW). Dit project liep van 1 december 2013 tot en met 31 december 2015.

Deze nieuwe methode (CBAW – La Vie) zet in op het creëren van een stabiele thuis en een kwaliteitsvolle toekomst voor deze jongeren met een verhoogd risico op thuisloosheid. In tegenstelling met het vroegere 'Begeleid Zelfstandig Wonen Zelfstandig' kan zelfstandig wonen, maar hoeft dit niet! Ook een terugkeer naar huis, wonen bij een vriend(in), broer, zus of een ander familielid kan. Hierdoor kunnen we bij de keuze van woonvorm – samen met de jongere en zijn netwerk – kijken wat de jongere wil maar ook wat hij/zij aankan.

De oude BZW-methodiek was dwingend gericht op zelfstandig wonen, met een sterke focus op het individuele en praktische ondersteuning op diverse domeinen zoals o.a. de woonsituatie, financiën, administratie, huishouden, tijdsbesteding en psycho-sociaal functioneren. Zo'n BZW-traject bestond in de praktijk uit 2 delen:

- Het zoeken en vinden van een woning (+ zich verzekeren van een regelmatig inkomen in functie van de financiële onafhankelijkheid.)
- Het begeleiden van de jongere bij het (effectief) zelfstandig wonen.

"CBAW – La Vie" loodst jongeren in de richting van autonomie. Autonomie betekent niet precies hetzelfde als zelfstandigheid. Zelfstandig betekent letterlijk 'zelfstandig', 'zelf-staand' of zelfs 'alleenstaand'.

Autonomie is actiever en vullen we in als samenredzaamheid. Samenredzaamheid is de zelfredzaamheid van mensen samen met hun sociale netwerk. Een belangrijk doel van de methodiek is het vergroten van de samenredzaamheid, zodat jongeren in staat zijn met hulp van hun sociale netwerk hun problemen in het dagelijks leven op te lossen of draaglijk te maken.

Samenredzaamheid is als begrip in feite een verruiming van het begrip zelfredzaamheid. Zelfredzaamheid wordt gedefinieerd als het vermogen van mensen om zichzelf te redden op alle levensdomeinen. Begrippen die vaak in dit verband worden genoemd zijn eigen kracht (zelf kunnen), eigen regie (zelf bepalen) en eigen verantwoordelijkheid (zelf moeten of mogen). Samenredzaamheid is de zelfredzaamheid van mensen met steun van mensen in hun omgeving. Dit noemen we samenredzaamheid.

Belangrijk voor het behoud en uitbouw van een sociaal netwerk is wederkerigheid: "Ik geef iets en ik krijg iets terug." Wederzijdse verbondenheid koppelen we methodisch aan een wederzijdse verantwoordelijkheid. Verbondenheid en verantwoordelijkheid in evenwicht brengen is de inzet van deze nieuwe vorm van CBAW.

De methodische doelen en uitgangspunten brachten vragen met zich mee met betrekking tot de verblijfssubsidie. Het doel van de verblijfssubsidie is de uitgaven te vergoeden met betrekking tot het verblijf van de minderjarigen of van de meerderjarige die zelfstandig woont en waarbij de betrokkene geen recht heeft op een leefloon en niet over voldoende eigen inkomsten beschikt. Deze jongeren staan zelf geheel of gedeeltelijk in voor hun onderhoud.

De vraag rees hoe de verblijfssubsidie op redelijke wijze kan worden ingezet in de diverse woon- en leefsituaties van jongeren, met het oog op de doelstellingen van deze methodiek.

1.2 Projectdoelstellingen

Het project beoogt volgende doelstellingen:

1. De reeds ontwikkelde methodiek verder verrijken met inzichten, werkwijzen en een onderdeel specifiek gericht op financiële opvoeding en budgetbegeleiding. Binnen deze doelstelling exploreert de initiatiefnemer hoe de verblijfssubsidie op redelijke wijze kan worden ingezet in de diverse woon- en leefsituaties van jongeren, met het oog op de doelstellingen van deze methodiek.
2. Het in kaart brengen van huidige obstakels in de regelgeving (die focust op zelfstandig wonen) en het aanreiken van elementen en/of suggesties voor het aanpassen van de regelgeving in het kader van deze methodiek.

Prestatie-indicatoren:

- Een verrijkte methode met een specifiek onderdeel gericht op financiële opvoeding en budgetbegeleiding.
- Een rapport met de vastgestelde huidige obstakels in de regelgeving (die focust op begeleid zelfstandig wonen) en het aanreiken van elementen/suggesties voor het aanpassen van de regelgeving in het kader van deze methodiek.

1.3 Doelgroep “CBAW – La Vie”

Jongeren (17-21 jaar) die nood hebben aan een stabiele thuissituatie en vaak een lang parcours in de jeugdhulp hebben doorlopen:

- Jongeren met een verhoogde kans op thuisloosheid
- Jongeren die uitstromen uit de residentiële hulpverlening en gere-integreerd moeten worden in een gezinssituatie.
- Jongeren die in hun kern- of nieuw-samengesteld gezin verblijven, maar de gezinsgerichte pedagogische thuishulp schiet tekort.
- Jongeren die samenwonen met familie of vrienden en hiermee problemen ervaren.
- Jongeren die zelfstandig wonen of gaan wonen, maar nog niet de nodige competenties en het netwerk hebben ontwikkeld om dit te aan te kunnen.

Het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting verdiepte zich in haar rapport ‘Strijd tegen armoede, een bijdrage aan politiek debat en politieke actie 2011’ op jongeren die de bijzondere jeugdbijstand verlaten. Dit vanuit de eerdere vaststelling dat vele daklozen eerder in hun leven verbleven in de een gevangenis, een psychiatrische instelling of, bijzonder opvallend, in een voorziening voor bijzondere jeugdzorg. Het Steunpunt stelde vast dat voor jongeren die een voorziening voor bijzondere jeugdzorg verlaten, de overgang naar een zelfstandig leven en volwassenheid vaak erg moeizaam verloopt. “Ze staan er meestal alleen voor en worden geconfronteerd met uitdagingen rond bijvoorbeeld huisvesting, werk en inkomen waartegen ze niet opgewassen zijn en waarop ook de maatschappij hen geen adequaat antwoord biedt. Wanneer jongeren een voorziening voor bijzondere jeugdzorg verlaten, staan velen onder hen er alleen voor. Dit is vaak een onbedoeld neveneffect van hun plaatsing, die gepaard gaat met breuken in hun familiaal en sociaal netwerk, hun schoolloopbaan en hun parcours in de jeugdhulpverlening. De 18de verjaardag kondigt zich beloftevol aan, maar blijkt in werkelijkheid een opeenvolging van beproevingen op verschillende levensdomeinen: familiaal en sociaal netwerk, huisvesting, inkomen, opleiding en werk en de volwassenenhulpverlening”¹ Zo blijkt het verwerven van een menswaardig inkomen boven de armoedegrens en een fatsoenlijke huisvesting verre van evident.

Sharon Van Audenhove en Freya Vander Laene stelden vast dat de grote meerderheid van de jongeren - of ze nu een instellingsverleden hebben of niet - op 18 jaar nog niet klaar is om zelfstandig te leven, maar dat jongeren die de bijzondere jeugdzorg verlaten, vaak geen keuze hebben. “Jongeren met een lastig parcours achter de rug krijgen de boodschap om hun eigen boontjes te doppen. Omwille van verschillende redenen is het voor deze kwetsbare jongeren immers moeilijker dan voor andere jongeren om het pad naar volwassenheid af te leggen. Voor hen verloopt dit proces abrupter, in een te haastig tempo en houdt het meer risico's in. Van deze jongeren wordt verwacht dat zij, in vergelijking met veel van hun leeftijdsgenoten, in een kort tijdsbestek zowel sociaal-cultureel als materieel-economisch onafhankelijk zijn en verantwoordelijkheid dragen. De meerderjarigheid is een juridische constructie die niet noodzakelijk overeenstemt met de sociologische realiteit. De kwetsbare jongvolwassenen dragen figuurlijk een rugzak. De vele tegenslagen en moeilijkheden die hun pad reeds hebben gekruist en het gebrek aan een beschermd en ondersteunende netwerk, maken hen extra kwetsbaar tijdens de transitieperiode van minderjarigheid naar meerderjarigheid.”²

¹ Een voorziening voor bijzondere jeugdzorg verlaten: op zoek naar een plek in de samenleving. In: Strijd tegen armoede, een bijdrage aan politiek debat en politieke actie, december 2011 een uitgave van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting.

² Van Audenhove Sharon, Vander Laene Freya, Eindelijk vertrokken? Jongeren uit de bijzondere jeugdbijstand op weg naar volwassenheid, TJK 2010/4, Larcier, Brussel, 2010

1.4 Projectstuurgroep

De projectstuurgroep werd samengesteld uit vertegenwoordigers, de afdelingen Preventie- en verwijzersbeleid, Intersectorale toegangspoort en Voorzieningenbeleid en 'De Cocon'.

2 Projectdoelstelling 1

De reeds ontwikkelde methodiek verder verrijken met inzichten, werkwijzen en een onderdeel specifiek gericht op financiële opvoeding en budgetbegeleiding. Binnen deze doelstelling exploreert de initiatiefnemer hoe de verblijfssubsidie op redelijke wijze kan worden ingezet in de diverse woon- en leefsituaties van jongeren, met het oog op de doelstellingen van deze methodiek.

2.1 Over CBAW – La Vie (de reeds ontwikkelde methodiek)

De naam 'La Vie' ('LA VIE') staat voor 'Leven in autonomie, vertrouwen in elkaar'³.

'La Vie' heeft te maken met de inzet van de methode: het uitbouwen van een autonoom leven (en een thuissituatie) die de kenmerken van een "thuis" en het herstellen en opbouwen van een familiaal en sociaal netwerk (vertrouwen in elkaar) omdat dit de beste garanties biedt op een kwaliteitsvolle toekomst. Het hebben van een stabiele thuis is een belangrijke randvoorwaarde om te evolueren naar een stabiele toekomst. Er is een duidelijke verwantschap met de Vertrektraining zoals deze nu verspreid wordt door Adviesbureau Van Montfoort. De VertrekTraining staat ook wel bekend als 'VT', en als 'Voorkoming Thuisloosheid'.

2.1.1 Doel van de interventie

De indeling algemeen doel, specifieke doelen en tussendoelen is gebaseerd op de doelenhiërarchie van prof. Tom Van Yperen.

Het algemeen doel van 'LA VIE' is het uitbouwen van een stabiele thuis met en een kwaliteitsvolle toekomst voor de jongere. Die stabiele thuis is geoperationaliseerd als zijn/haar situatie aan de volgende criteria voldoet:

- De jongere heeft een stabiele huisvesting die in verhouding staat tot de financiële mogelijkheden en competenties van de jongere.
- De financiële situatie van de jongere is in evenwicht of positief.
- De jongere heeft werk of een dagbesteding die als zinvol wordt ervaren door de jongere;
- De jongere heeft een toereikend sociaal netwerk dat door de jongere als ondersteunend wordt ervaren.

M.a.w. het algemeen doel wordt gehaald indien aan de 4 criteria wordt voldaan.

Tijdens het begeleidingstraject wordt er voor de jongere een sociale leefomgeving gecreëerd en de voorwaarden worden geschapen die de integratie van de jongere in de maatschappij bevorderen. Deze gebeurt aan de hand van volgende ontwikkeltaken (specifieke doelen):

1. Vorm geven aan veranderende relaties in het gezin
2. Participeren aan werk of onderwijs
3. Zinvol invullen van vrije tijd
4. Creëren en onderhouden van een eigen woon- en leefsituatie
5. Omgaan met autoriteiten en instanties
6. Zorg dragen voor gezondheid en uiterlijk
7. Opbouwen en onderhouden van sociale contacten en vriendschappen
8. Vormgeven aan intimiteit en seksuele relaties

2.1.2 Voor wie is deze interventie bedoeld?

'LA VIE' is bedoeld voor jongeren (17-21 jaar) die nood hebben aan een stabiele thuissituatie. De jongere is de architect en aannemer van deze stabiele thuissituatie. Hij draagt de verantwoordelijkheid en zal onder

³ De naam 'La Vie' werd verzonnen en gekozen door jongeren in begeleiding tijdens de eerste groepswerking.

begeleiding alles in het werk stellen om deze stabiele thuissituatie vorm te geven. De volgende jongeren komen in aanmerking voor de 'LA VIE':

- Jongeren die uitstromen uit de residentiële hulpverlening en gere-integreerd moeten worden in een gezinssituatie.
- Jongeren die in hun kern- of nieuw-samengesteld gezin verblijven, maar de gezinsgerichte pedagogische thuishulp schiet tekort.
- Jongeren die samenwonen met familie of vrienden en ervaren hiermee problemen.
- Jongeren die zelfstandig willen wonen, maar nog niet de nodige competenties en het netwerk hebben ontwikkeld om dit te aan te kunnen.

2.1.3 Indicatie en contra-indicatie criteria

2.1.3.1 Indicaties voor 'LA VIE'

Een jongere komt in aanmerking voor 'LA VIE' wanneer een of meer van de volgende criteria op hem of haar van toepassing zijn.

1. Er is geen stabiele gezinssituatie die met reguliere pedagogische thuishulp kan worden versterkt.
2. Er is sprake van een labiele of onvolledige gezinsachtergrond.
3. Er is sprake van een ernstig risico op thuisloosheid.
4. Er is sprake van ernstige gedragsproblemen.
5. Er is sprake van een beschadigde verbinding met het sociaal netwerk van de jongere.

2.1.3.2 Contra-indicaties voor 'LA VIE'

- Er onvoldoende afspraken zijn om de veiligheid van de contextbegeleider te waarborgen;
- Psychiatrische problemen, zwakbegaafdheid of verslavingsproblematiek van die aard dat samenwerking niet mogelijk is⁴.
- De anderstaligheid van de jongere een zodanig obstakel vormt dat een kwalitatieve intensieve samenwerking onmogelijk is.⁵

2.1.4 De theoretische basis van "CBAW-La Vie"

Aan de methodiek van "CBAW-La Vie" liggen drie theoretische modellen ten grondslag: de oplossingsgerichte benadering, de leertheorieën en de systeembenadering. De aanpak van "CBAW-LA VIE" wordt in sterke mate bepaald door een drietal theoretische modellen en het beschikbare onderzoek daarnaar. Vanuit deze modellen zijn de **drie centrale uitgangspunten** voor "CBAW-LA VIE" geformuleerd

- verandering is altijd mogelijk;
- iedereen is in staat nieuw gedrag te leren;
- problemen van jongeren staan nooit op zichzelf, hun gedrag heeft een relatie met de context.

Allereerst vormt de visie en benadering van oplossingsgericht werken de basis van "CBAW-LA VIE". Werken vanuit een oplossingsgerichte benadering betekent dat de pedagogisch contextbegeleider problemen ziet als te beïnvloeden factoren door de jongere en zijn netwerk zelf, dat jongeren en zijn netwerk een zelfoplossend vermogen hebben en dat verandering van daaruit onvermijdelijk is. Het betekent ook dat in gesprekken met de jongere en zijn netwerk niet zozeer terug wordt gekeken naar de oorzaken van de problemen, maar toekomstgericht oplossingsrichtingen worden uitgewerkt. De oplossingsgerichte benadering komt in alle onderdelen van "CBAW-LA VIE" terug: in de gesprekken, het gezamenlijk opstellen van de doelen, bij het aanleren van vaardigheden, in psycho-educatie, het vergroten, benutten en herstellen van het sociaal netwerk en het aanpakken van problemen in de omstandigheden van de jongere. Naast de oplossingsgerichte basishouding van de pedagogisch contextbegeleider gaat het concreet vooral om de manier van vragen stellen waarmee de pedagogisch contextbegeleider jongere en zijn netwerk aanzet om zich bewust te worden van concrete kansen, mogelijkheden, positieve zaken en krachten in zichzelf van waaruit zij zelf verder kunnen

⁴ Indien deze bespreekbaar is en samenwerking met steun van specialistische hulp wel mogelijk is, dan vervalt deze contra-indicatie.

⁵ Indien we gebruik kunnen maken van het tolkenaanbod vervalt deze contra-indicatie.

kiezen en handelen. Hiermee sluit oplossingsgericht werken aan bij de visie van 'empowerment'. Deze stelt dat mensen vooral op hun krachten aangesproken moeten worden. Ook kijkt de pedagogisch contextbegeleider voortdurend wie uit het netwerk van de jongere welke rol kan vervullen. Vanuit beide visies sluit de pedagogisch contextbegeleider aan bij de vragen en krachten van de jongere, stelt samen met hen de doelen voor de hulp op en zet die interventies in die daarbij passend zijn.

Een tweede theoretisch model waarop de aanpak van "CBAW-LA VIE" is gestoeld, is de sociale leertheorie. Deze theorie gaat ervan uit dat mensen leren door observatie, imitatie en opgedane ervaringen. "CBAW-LA VIE" maakt voornamelijk gebruik van de operante leertheorie en de cognitieve leertheorie. De operante leertheorie stelt dat mensen gedrag leren onder invloed van beloning of onaangename consequenties uit hun omgeving. De cognitieve leertheorie stelt dat mensen kunnen leren hun gedrag te veranderen door ze bewust te maken van hun gedachten en gevoelens over zichzelf, anderen en de wereld. De manier waarop met gezinsleden wordt gewerkt aan het aanleren van vaardigheden is ontleend aan het sociale competentiemodel dat is gebaseerd op deze theorieën. De pedagogisch contextbegeleider staat bijvoorbeeld model, geeft gedragsinstructies en gedragsoefeningen aan de jongere, beïnvloedt hun gedrag veelvuldig door het beïnvloeden van de consequenties, bijvoorbeeld het geven van complimenten, en past technieken toe om jongere te helpen hun gedachten en gevoelens te herkennen en er mee om te gaan. Door de pedagogisch contextbegeleider te observeren en te imiteren, door ervaring op te doen aan de hand van instructies en oefeningen en door het krijgen van complimenten en feedback op door specifieke technieken om gedachten en gevoelens te herkennen en beïnvloeden, leert de jongere ander gedrag en nieuwe vaardigheden op de gewenste gebieden. Dit kunnen vaardigheden zijn op het gebied van het beïnvloeden van de eigen gedachten en gevoelens en sociale vaardigheden.

Tot slot kijkt de pedagogisch contextbegeleider met een systeemgerichte blik naar de jongere en zijn netwerk.. Deze verschillende subsystemen beïnvloeden elkaar voortdurend, het heeft in deze visie geen zin de jongere los van zijn context en omgeving te behandelen. Systeemgericht werken betekent in de praktijk van "CBAW-LA VIE" met name dat de pedagogisch contextbegeleider het netwerk van de jongere en de onderlinge relaties in kaart brengt om vervolgens te werken aan het vergroten, benutten en herstel van het sociaal netwerk. De pedagogisch contextbegeleider zoekt daarnaast vanuit de systemische blik samen met de jongere actief naar mogelijkheden om de ondersteuning vanuit het sociale netwerk van de jongere te vergroten.

2.1.5 Integratie tussen 'individuele' contextbegeleiding en groepswerking

Naast de 'individuele' contextbegeleiding staat ook de groepswerking. Deze is een onderdeel van de methodiek en neemt een belangrijke plaats in bij het trainen van vaardigheden (steeds gelinkt aan de ontwikkeltaken).

'Individuele' contextbegeleiding biedt heel wat voordelen, waaronder het kunnen aanbieden van een intensieve en op maat gesneden begeleiding. 'Individuele' contextbegeleiding is onontbeerlijk in een kwaliteitsvolle begeleiding. Aanvullend aan de 'individuele' contextbegeleiding biedt groepswerking een aantal mogelijkheden die via individuele hulpverlening moeilijk te realiseren zijn.

Groepswerking brengt een aantal belangrijke voordelen met zich mee. Ongetwijfeld één van de belangrijkste voordelen is het samenbrengen van mensen die te kampen hebben met gelijkaardige moeilijkheden, ervaringen en leefwereld waardoor er een sfeer van wederzijdse erkenning en begrip ontstaat. Dit wederzijdse begrip kan sociaal isolement doorbreken en het zelfbeeld versterken.

Groepsleden kunnen ook van elkaar leren door tips uit te wisselen over hoe zij met moeilijke situaties omgaan. De deelnemers zijn hierdoor niet meer alleen diegenen die hulp nodig hebben, maar ze worden ook als ervaringsdeskundigen betrokken in het uitwisselen van tips en advies. Bovendien is er vaak een grotere bereidheid om te leren van mensen die in een gelijkaardige situatie gezeten hebben en weten welke moeilijkheden het met zich meebrengt om met een beperkt budget te moeten rondkomen.

Voor de pedagogisch contextbegeleider kan groepswerking eveneens een verrijking zijn. Een eerste voordeel is dat het aanbrengen van basisvaardigheden in groep een grote tijdsbesparing met zich kan meebrengen. Contextbegeleiders zien hun 'jongeren' bovendien in een andere context en kunnen hieruit nieuwe informatie verkrijgen. Dit is een meerwaarde voor de 'individuele' contextbegeleiding.

Tijdens de groepswerking leren de jongeren nieuwe vaardigheden. De 'individuele' pedagogisch contextbegeleider vormt hierbij een belangrijke schakel om de transfer van de groepswerking naar het dagelijkse leven te vereenvoudigen en aan te moedigen.

Een goede communicatie tussen de groepswerking en 'individuele' pedagogisch contextbegeleiders is noodzakelijk. Tijdens de 'individuele' contextbegeleiding wordt de jongere ondersteund in het toepassen van de geleerde vaardigheden door ook in de 'individuele' contextbegeleiding aan de slag te gaan met de aangereikte hulpmiddelen. Indien praktisch haalbaar, wordt het als bijzonder zinvol ervaren dat 'individuele' pedagogisch contextbegeleiders regelmatig de groepswerking ondersteunen en begeleiden.

Dit sluit aan bij de getuigenissen van jongeren zoals weergegeven door CACHET vzw in het rapport "Sur ma Route" (2015).

"Jongvolwassenen met een jeugdhulpgeschiedenis geven aan dat ze veel steun ervaren van anderen met een vergelijkbaar parcours. De (h)erkenning van personen die hetzelfde doormaken of hebben doorgemaakt, zorgt ervoor dat ze zich minder alleen voelen, biedt perspectief en positieve voorbeelden om zich aan op te trekken wanneer het wat minder gaat.

"Ervaringen uitwisselen is niet enkel leuk omdat de trajecten veel raakpunten hebben. Jongvolwassenen leren ook veel uit elkaars verhaal en voelen zich, en dat is misschien nog het belangrijkste van al, begrepen."

2.1.6 De methode op zich

De hulp duurt maximaal 11 maanden. De frequentie en intensiteit van de contacten variëren, maar er wordt gestreefd naar gemiddeld wekelijks drie tot vier uren contact met de jongere en zijn context. De intensiteit is noodzakelijk voor zowel het trainen van vaardigheden als voor het herstel van het sociaal en familiaal netwerk.

De methodiek steunt op 3 pijlers m.n. een netwerkanalyse, een competentieanalyse en het doelenplan. We wensen in dit plan op maat van de jongere en zijn situatie te werken en willen ons inzetten om een plan uit te werken in samenwerking met verschillende partners. Het einddoel voor CBAW is dat de jongere een stabiele thuissituatie heeft. Deze thuis wordt uitgebouwd door in te zetten op het trainen van vaardigheden die verbonden zijn met de ontwikkeltaken waarmee de jongere wordt geconfronteerd. Er worden tussendoelen opgesteld die gericht zijn op taakverlichting, het laten afnemen van stressoren of het aanwenden en of toevoegen van protectieve factoren. Dat laatste is belangrijk omdat het onder andere gaat om het activeren en onderhouden van een kwaliteitsvol netwerk dat de jongere duurzaam bijstaat. Resultaten bekliven veel beter als de jongere wordt ondersteund door een duurzaam netwerk.

Dit proces verloopt volgens een bepaalde fasering en is zeer intensief. Door middel van een competentieanalyse gaan we op zoek naar wat jongeren kunnen, kennen en laten zien i.f.v. hun ontwikkeltaken. We brengen stressoren en protectieve factoren in kaart en bespreken mogelijke pathologieën. Het begeleiden en of behandelen van pathologieën vraagt om specifieke expertise. Hiervoor werken we steeds samen met andere experts.

In de netwerkanalyse brengen we de verschillende partners van de jongeren in kaart, welke relatie ze met hen hebben en welke invloeden zij hebben op hun probleem. Hoe kunnen we deze relaties gebruiken, aanboren, afbouwen of invloeden bijsturen? We koppelen mensen uit het netwerk vervolgens aan de doelen die jongeren voorop stellen.

Samen met de jongere gaan we op zoek naar wat werkt voor deze jongere. Vandaar dat er tijdens de begeleidingsduur permanent wordt geëvalueerd. Hebben de gezette stappen gewerkt? Waarom wel, waarom niet? Wat kunnen we in de toekomst anders doen?

2.2 Verdieping met betrekking tot financiële opvoeding en budgetbegeleiding

In het kader van de projectdoelstelling (1) gingen we in eerste instantie op zoek naar:

- Hoe definiëren we financiële zelfredzaamheid?
- wat werkt bij financiële opvoeding en budgetbegeleiding?;
- welke competenties moeten jongvolwassenen bezitten in functie van een stabiele thuissituatie (financieel)?;

Deze exploratie gebeurde in de eerste fase van het project, via literatuuronderzoek. Gaande weg werden deze verfijnd

De hoeveelheid wetenschappelijke artikelen over de effectiviteit van programma's met betrekking tot financiële vaardigheden neemt snel toe. De resultaten zijn niet eenduidig, maar in recenter onderzoek toont steeds vaker een positief effect aan van interventies gericht op kennis, vaardigheden en gedrag.

De onderzoeken maken duidelijk dat wanneer financiële educatie en andere typen interventies zich alleen richten op overdracht van kennis, ze vaak niet tot ander gedrag leiden en dus niet tot het gewenste resultaat leiden.

2.2.1 Definitie financiële zelfredzaamheid⁶

“Iemand is financieel zelfredzaam wanneer hij weloverwogen keuzes maakt zodanig dat zijn financiën in balans zijn, zowel op korte als op lange termijn” (Nibud, 2012). Hij is dan in staat al zijn geldzaken zelf te regelen. Maar financieel zelfredzaam zijn betekent ook dat hij weet wanneer hij hulp zou moeten invoeren wanneer het hem zelf niet lukt. (*zie ook samenredzaamheid*)

Financieel zelfredzaam zijn gaat dus niet alleen over het in balans brengen van de inkomsten en uitgaven, maar ook over het kunnen vinden van de juiste informatie. Wat iemand precies moet kunnen, staat in de Nibud-competenties. Voor financiële zelfredzaamheid zijn bepaalde kennis en vaardigheden nodig en vervolgens ook bepaald gedrag.

2.2.2 Vijf competentiegebieden om financiële zelfredzaamheid te toetsen⁷

Het Nibud heeft vijf competentiegebieden opgesteld om de financiële zelfredzaamheid te toetsen. Hieronder een korte omschrijving.

- In kaart brengen: De jongere beschikt over een overzicht dat inzicht geeft in de mogelijkheden om zijn financiën in balans te houden.
- Verantwoord besteden: De jongere besteedt zijn inkomsten zodanig dat zijn huishoudfinanciën op de korte termijn in balans zijn.
- Vooruit kijken: De jongere realiseert zich dat wensen en gebeurtenissen op de middellange en lange termijn financiële gevolgen hebben en stemt zijn huidige bestedingen hierop af.
- Bewust financiële producten kiezen: De jongere kiest financiële producten op basis van budgettaire overwegingen en passend bij zijn persoon en persoonlijke huishoudsituatie.
- Over voldoende kennis beschikken: De jongere beschikt over alle relevante kennis om zijn huishoudfinanciën op de korte, middellange en lange termijn in balans te brengen en te houden.

Meer informatie over de competenties is te lezen op de website van het Nibud.

2.2.3 Financieel opvoeden

Financiële opvoeding is leren met geld om te gaan. Dat betekent:

- Met een beperkt, vast bedrag een bepaalde periode leren overbruggen
- Wensen kunnen afstemmen op inkomsten
- Keuzes maken tussen wat nodig is en wat je graag zou willen
- Fouten maken mag. Leren omgaan met geld betekent ook dat fouten mogen maken.

⁶ Geld en gedrag, Nibud 2015

⁷ Geld en gedrag, Nibud 2015

In de financiële opvoeding komen de volgende onderwerpen aan bod:

- Zakgeld en kleedgeld
- Sparen
- Lenen
- Omgaan met reclame en verleidingen

2.2.4 Inzichten uit (gedrags)wetenschappelijk onderzoek

Hieronder volgt een opsomming van de belangrijkste inzichten uit (gedrags)wetenschappelijk onderzoek die nuttig zijn voor het methodisch handelen⁸.

Wanneer interventies (waaronder financiële educatie) zich richten op jongeren, is het belangrijk om:

- Het structureel aan te pakken. Eénmalige of kortdurende interventies zijn niet genoeg. Het is niet realistisch om te verwachten dat drie lessen financiële educatie veel effect hebben op gedrag; daarvoor is meer nodig.
- Aan te sluiten op de belevingswereld van jongeren en bij situaties in het echte leven die op dat moment spelen. Wanneer specifieke onderwerpen worden behandeld en die meteen in de praktijk kunnen worden gebracht, neemt de effectiviteit toe.
- Aan te sluiten bij de cognitieve, sociale en psychologische ontwikkeling van jongeren en een coherente leerlijn aan te bieden.
- Financiële vaardigheden te integreren in andere thema's.
- Ingewikkelde keuzes gemakkelijker maken, en taken structureren en opsplitsen in kleine stappen (om de self-efficacy te vergroten).
- Inzetten op drie niveaus: weten, kunnen en doen.
 - Kennis (weten) is niet voldoende om gedrag te veranderen, maar het is wel een noodzakelijke voorwaarde voor de andere twee niveaus.
 - Kunnen gaat over vaardigheden of competenties.
 - Doen gaat over de randvoorwaarden die nodig zijn om kennis en vaardigheden in de praktijk te brengen. Het gaat dan onder meer over motivatie, houding en self-efficacy (geloof in eigen kunnen).
- Bindingstechnieken toe te voegen, bijvoorbeeld door mensen afspraken met zichzelf te laten maken. Hiermee geef je mensen handvatten om (goed) gedrag vol te kunnen houden.
- Aan te sluiten bij huidig gedrag, voorkeuren en de aankoopmanier van jongeren en ervoor te zorgen dat de informatie bij mensen op het juiste moment onder ogen komt.
- Sociale vergelijking gebruiken. Mensen staan continu onder invloed van de mensen om hen heen en nemen hun gedrag over. Wat anderen doen zien zij als goed gedrag. Als het past bij de doelstellingen kan het daarom ook werken om aan te geven wat de meeste mensen doen.

Bij zowel volwassenen als jongeren kan het goed werken om praktische psychologische noties – zoals o.a. impulsiviteit en zelfcontrole – over te brengen zodat mensen meer inzicht krijgen in hun eigen gedragingen en hoe deze worden beïnvloed. Deze inzichten kunnen zij in het dagelijks leven toepassen, zodat zij bewustere keuzes maken.

2.3 Een bijkomende theoretische onderbouw – motiverende gespreksvoering

Binnen het literatuuronderzoek werd in het kader van werkzaamheid vaak verwezen naar motiverende gespreksvoering. Motiverende gespreksvoering is een veelgebruikte methode om cliënten te stimuleren hulp te zoeken voor hun problemen of hun ongezonde levenswijze aan te pakken. Het belangrijkste uitgangspunt van motiverende gespreksvoering is dat bereidheid tot verandering niet gezien wordt als een vaststaand kenmerk van een cliënt, maar als een variërend resultaat van interpersoonlijke interactie. Dat wil zeggen dat motivatie om te veranderen wordt beschouwd als iets wat de hulpverlener bij een cliënt uitlokt in plaats van oplegt.

⁸ Effectieve manieren om verantwoord financieel gedrag te bevorder, NIBUD, 2017

De vraag stelde zich in hoeverre motiverende gespreksvoering compatibel is met de oplossingsgerichte benadering één van de theoretische fundamenteën van “CBAW-La Vie”

Motiverende gespreksvoering vertoont duidelijke overeenkomsten met het oplossingsgerichte werken. Oplossingsgerichte gespreksvoering lijkt vrij sterk op motiverende gespreksvoering door de nadruk op de samenwerking tussen begeleider en cliënt en de focus op oplossingen in plaats van op problemen. Het grootste verschil is dat oplossingsgericht werken meer gericht is op het ‘hoe’ van veranderen en motiverende gespreksvoering meer op het ‘waarom’. Door dit verschil zouden ze elkaar mogelijk goed kunnen aanvullen. Hoewel Atkinson en Amesu hebben beschreven hoe motiverende gespreksvoering en oplossingsgerichte technieken kunnen worden geïntegreerd, is er nog geen onderzoek gedaan naar de effecten van deze combinatie van gesprekstechnieken⁹.

Na rijp beraad besloten we om binnen het methodisch werken aan financiële autonomie de motiverende gespreksvoering en de oplossingsgerichte gespreksvoering te combineren, ondanks de onduidelijkheid naar de effecten van deze combinatie van gesprekstechnieken.

2.4 Het methodisch kader – financiële autonomie

Op basis van het literatuuronderzoek, eigen ervaring en werkwijzen werd eind 2016 het methodisch kader beschreven in het document “CBAW – budget in eigen handen, op weg naar financiële autonomie”. Dit methodisch kader staat niet op zichzelf maar is een onderdeel van de methodiek “CBAW-La Vie”.

Ook in de groepswerking wordt gewerkt aan financiële autonomie. Bruikbaar voor de groepswerking is de CEBUD-uitgave: Omdat je geld telt!, draaiboek, voor het opzetten en uitvoeren van een groepswerking rond budgetteringsvaardigheden, CEBUD, Thomas More, 2016.

⁹ Bartelink C, Wat werkt: motiverende gespreksvoering, NJI, januari 2013

3 De verblijfsubsidie

Binnen projectdoelstelling 1 exploreerden we hoe de verblijfsubsidie op redelijke wijze kan worden ingezet in de diverse woon- en leefsituaties van jongeren, met het oog op de doelstellingen van deze methodiek.

3.1 Het doel van de verblijfsubsidie

Doel van de verblijfsubsidie is de uitgaven te vergoeden met betrekking tot het **verblijf** van de minderjarigen of van de meerderjarige die zelfstandig woont en waarbij de betrokkene geen recht heeft op een leefloon en niet over voldoende eigen inkomsten beschikt. Deze jongeren staan zelf geheel of gedeeltelijk in voor hun onderhoud.

3.2 De verblijfsubsidie en maatschappelijke participatie

De verblijfsubsidie is vaak cruciaal voor jongeren in CBAW om te voorzien in hun onderhoud en is gelijk aan het leefloon (bedrag).

Als we het bedrag van de verblijfsubsidie voor alleenwonenden vergelijken met de referentiebudgetten voor een menswaardig leven zoals opgemaakt op basis van onderzoek door CEBUD dan blijkt het bedrag ongeveer 30% te laag om alle behoeften te vervullen die noodzakelijk zijn in het licht van een menswaardig bestaan en om volwaardig te participeren aan de samenleving¹⁰. Hierdoor creëren we een vreemde situatie. Enerzijds wordt van CBAW-jongeren veel verwacht door de samenleving en ondersteunen we hen via begeleiding om volwaardig burger te worden, anderzijds kennen we hen niet de financiële middelen toe om volwaardig te participeren aan de samenleving.

3.3 Over kinderbijslag binnen CBAW

CBAW wordt aanzien als een plaatsingsmaatregel. Bij de plaatsing van een minderjarige in een voorziening gaat automatisch twee derde van de kinderbijslag naar de Vlaamse overheid (Fonds Jongerenwelzijn). Dat geld dient om een deel van de kosten van de plaatsing te betalen. Het resterende derde kan aan de ouders worden gegeven. Dat is meestal het geval als het kind of de jongere regelmatig naar huis gaat.

De plaatsende instantie kan echter beslissen om het resterende derde deel van de kinderbijslag op een spaarrekening op naam van de minderjarige te plaatsen. De minderjarige kan over dat spaargeld beschikken zodra hij 18 jaar wordt. Bij pleegplaatsing wordt de kinderbijslag integraal aan het pleeggezin uitbetaald.

3.4 Richtlijnen betreffende de toekenning van de verblijfsubsidie

Om de verblijfsubsidie toe te kennen, houden we met 4 aspecten rekening:

1. De woonvorm – huidige situatie
2. Het eerste perspectief met betrekking tot de woonvorm en veranderende perspectieven. Wat wil en kan de jongere?
3. De sociaal - juridische en fiscale situatie op meerderjarigheid. Welke impact heeft de woonvorm op sociaal - juridische en fiscale situatie op meerderjarigheid?
4. De globale context (bv. financiële situatie van de ouders). Welke impact heeft de woonvorm op de globale context? .

Op basis van deze aspecten ontwikkelden we intern volgende richtlijnen.

¹⁰ CEBUD Working Paper, Over de ondoeltreffendheid van de bijstandsinkomens en hoe OCMW's referentiebudgetten kunnen gebruiken als maatstaf om individuele leefsituaties te beoordelen in functie van de menselijke waardigheid, CEBUD, Thomas More, 2018.

3.4.1 De jongere woont autonoom

De verblijfssubsidie wordt in zijn geheel uitgekeerd. Wel worden de consequenties voor een inkomen van de woonvorm in kaart gebracht eens 18. Deze worden besproken met de jongere en zijn context.

- Autonoom wonen bij vriend
- Huis delen
- Inwonen bij familie anders dan bij zijn ouders. Van de verblijfssubsidie betaalt de jongere kost- en leefgeld.

3.4.2 De jongere wil autonoom gaan wonen, maar woont nog niet “autonoom”

Vanuit de verblijfs subsidie (wordt er eventueel kost en inwoon betaald). Het resterend deel wordt gebruikt in functie van sparen voor het alleen wonen tot een bedrag van 3000 euro (1500 huurwaarborg en 1500 installatiekost) is bereikt. Dit is een richtlijn, gemotiveerde en goedgekeurde afwijkingen zijn mogelijk.

Indien de jongere thuis woont met eerste perspectief alleen wonen wordt in de eerste 6 weken (onderzoeksfase) enkel verblijfssubsidie aangevraagd om het kindergeld te compenseren.

3.4.3 De jongere woont thuis (of gaat terug thuis wonen)¹¹

In functie van de wederzijdse verantwoordelijkheid worden afspraken gemaakt voor bijdrage aan de kosten. Dit is een richtlijn, gemotiveerde en goedgekeurde afwijkingen zijn mogelijk.

De verblijfssubsidie wordt gebruikt voor in functie van kost –en leefgeld voor de jongere. Hierbij wordt met betrekking tot het aan te vragen bedrag rekening gehouden met de situatie na 18 jaar (leefloon als samenwonende of alleenstaande alsook rekening houdend met het inkomen van de ouders).

Indien de jongere thuis woont met eerste perspectief alleen wonen wordt in de eerste 6 weken (onderzoeksfase) enkel verblijfssubsidie aangevraagd om het kindergeld te compenseren.

3.4.4 Noteren van verantwoording gebruik van verblijfssubsidie in het verslag

In samenspraak met de werkbegeleider wordt de beslissing genomen met betrekking tot de verblijfssubsidie. Bij onduidelijkheid wordt de coördinator geconsulteerd. Het beslissingsproces wordt weergegeven in het handelingsplan.

¹¹ *Bij thuisbegeleiding is de insteek het gezin en de opvoedingssituatie, waarbij de ouders als opvoedingsverantwoordelijken fungeren. Bij Contextbegeleiding in functie van autonoom wonen is de insteek het autonoom wonen van de jongere en wordt daartoe zijn context (ruimer dan het gezin) betrokken. De relatie is hier niet meer jongvolwassene versus opvoedingsverantwoordelijke, maar de focus ligt op wederzijdse verbondenheid die gekoppeld wordt aan een wederzijdse verantwoordelijkheid. De verantwoordelijkheden liggen hier anders en “gelijkwaardiger”. De verantwoordelijkheden zijn herschikt, waardoor er een nieuwe context en nieuwe begeleidingsmogelijkheden ontstaan. Aanmelders dienen zich voortaan bij de keuze voor thuisbegeleiding of CBAW enkele belangrijke vragen te stellen: Wie heeft de hulpvraag? Is autonoom wonen een oplossing voor de ‘echte’ problemen? Welk mandaat is wenselijk voor de hulpverlener?*

4 Projectdoelstelling 2 - aanbevelingen

Het in kaart brengen van huidige obstakels in de regelgeving (die focust op zelfstandig wonen) en het aanreiken van elementen en/of suggesties voor het aanpassen van de regelgeving in het kader van deze methodiek.

4.1 Meer aandacht voor de band tussen de jongere en zijn gezin tijdens de plaatsing

Bij heel wat jongeren die instromen in CBAW met een plaatsingsverleden is de breuk met hun oorspronkelijk gezin groot (net omwille van de plaatsing). De band tussen de jongere en zijn gezin is van cruciaal belang voor diens verdere ontwikkeling en toekomst. Herstel is een moeilijk traject. Daarom bevelen we aan om de breuk zo klein mogelijk te houden tijdens plaatsing en dat ook tijdens plaatsing het beschermen en versterken van deze band aandacht geniet tijdens plaatsing.

Om de band tussen jongeren en hun ouders te behouden, is het aangewezen dat ouders betrokken worden bij de beslissingen over hun kind tijdens zijn hele parcours en dat beide partijen op de hoogte zijn van elkaars inspanningen om met de probleemsituatie om te gaan.

We sluiten met deze aanbeveling aan bij aanbevelingen zoals geformuleerd door het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting armoedebestrijding in het rapport: Een voorziening voor bijzondere jeugdzorg verlaten: op zoek naar een plek in de samenleving. In: Strijd tegen armoede, een bijdrage aan politiek debat en politieke actie, december 2011

4.2 Meer aandacht voor financiële opvoeding tijdens plaatsing

We merken dat jongeren met een plaatsingstraject te vaak onvoldoende hebben leren omgaan met geld. Tijdens hun verblijf in de voorziening wordt er met jongeren onvoldoende gecommuniceerd over (hun) (spaar-) geld en hoe ze hiermee moeten omgaan. Het is nodig dat jongeren leren omgaan met geld: met een beperkt, vast bedrag een bepaalde periode leren overbruggen, wensen afstemmen op inkomsten en keuzes maken tussen wat nodig is en wat men graag zou willen. Het zakgeld dat geplaatste jongeren ontvangen, kan hiertoe een middel zijn.

4.3 Laat kinderbijslag doorlopen wanneer jongeren nog thuis wonen en er geen verblijfssubsidie wordt aangevraagd.

CBAW wordt aanzien als een plaatsingsmaatregel. Indien jongere bij de start van de CBAW-begeleiding thuiswonen heeft dit direct als repercussie dat het gezin een deel van de kinderbijslag verliest. Dit creëert soms moeilijke situaties die begeleiding en bemoeilijkt soms het herstel van de relatie tussen jongere en ouder(s). Het zou goed zijn moest in situaties waarbij geen verblijfssubsidie wordt aangevraagd, het kindergeld ongewijzigd blijven en gewoon doorlopen.

4.4 Verblijfssubsidie en leefloon

Zowel de verblijfssubsidie als het leefloon liggen onder de armoederisicodrempel. Om zich tegen armoede te beschermen, zoeken jongeren die van deze inkomens afhankelijk zijn onder andere naar manieren om hun woonkosten te drukken, door bijvoorbeeld te gaan samen wonen. Hierdoor dreigen ze echter hun statuut van alleenstaande te verliezen en een deel van hun inkomsten.

Bijkomend stellen we vast dat er een groot gebrek aan coherentie in het aanbod en de aanpak van OCMW's. Dit maakt dat bij het ene OCMW jongeren het statuut van alleenstaande kunnen behouden, en in het andere dit verliezen. Nogmaals bevelen we aan dat jongeren uit de jeugdhulp gelet op hun kwetsbare situatie het statuut van alleenstaande kunnen behouden wanneer ze gaan samenwonen met derden om de kosten te drukken.

Ook gezinnen die hun jongvolwassen kind na een plaatsing opnieuw een thuis bieden, kunnen door het feit dat sociale rechten niet geïndividualiseerd zijn, verder benadeeld worden.

We willen pleiten voor wetgevende initiatieven om dit te verhelpen en sluiten aan bij aanbevelingen zoals geformuleerd door:

- het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting armoedebestrijding in het rapport: *Een voorziening voor bijzondere jeugdzorg verlaten: op zoek naar een plek in de samenleving. In: Strijd tegen armoede, een bijdrage aan politiek debat en politieke actie, december 2011*
- Van Audenhove Sharon, Vander Laene Freya, Eindelijk vertrokken? Jongeren uit de bijzondere jeugdbijstand op weg naar volwassenheid, TJK 2010/4, Larcier, Brussel, 2010
- Cachet vzw in volgende publicatie: *Clé Ann, Sur ma Route, Cachet vzw, 2015.*

4.5 Alternatieve woonvormen en hun consequenties in kaart brengen

Vandaag de dag zijn er tal van nieuwe alternatieve woonvormen: samenhuizen, co-housing, hospitawonen, gemeenschapshuizen, kangoeroewonen, enz. Tegelijkertijd met deze groeiende tendens stellen we vast dat er nog heel wat knelpunten en hinderpalen zijn die het mensen bemoeilijken om passende alternatieve woonvormen met de bedoeling een deel van de woonkosten te delen te realiseren. Zowel onze sociale, juridische als financiële wetgeving blijken regelmatig onverwachte (en ongewenste) repercussies te hebben.

Zij die leven van een leefloon of vervangingsinkomen worden immers voor het samenwonen gestraft: ze verliezen het statuut van alleenstaande, worden beschouwd als samenwonende en verliezen een deel van hun inkomen.

Binnen dit luik hebben we twee aanbevelingen. Enerzijds vragen we aan de Vlaamse overheid (dienst wonen) om de verschillende woonvormen en de consequenties hiervan op sociale, juridische als financiële wetgeving op te lijsten. Vervolgens vragen we om de huidige wetgeving door een eigentijdse bril te bekijken en onbedoelde effecten weg te werken.

Anderzijds bevelen we aan dat jongeren uit de jeugdhulp gelet op hun kwetsbare situatie het statuut van alleenstaande kunnen behouden wanneer ze gaan samenwonen met derden om de kosten te drukken.

4.6 Een installatiepremie voor jongeren uit de jeugdhulp die niet beschikken over spaargeld

Een deel van de startende CBAW-jongeren beschikt niet over een kapitaal voor huurwaarborg of installatie; ze kunnen hiervoor niet terecht bij familie en beschikken niet over spaargelden. Sommige kunnen beroep doen op een installatiepremie of op een OCMW-waarborg.

Wij pleiten ervoor om voor deze jongeren die geen beroep kunnen doen op een installatiepremie of betaling van de huurwaarborg om een installatiepremie te voorzien in een realistisch forfait, berekend op het gemiddeld aantal jongeren dat niet kan beschikken over startkapitaal. Deze installatiepremie is een basisbedrag voor waarborg, eerste huur en brandverzekering voor minderjarige starters.

4.7 Het voorzien van een forfait voor essentiële kosten zoals school-, medische en therapiekost

Het systeem van verblijfssubsidies kan aan jongere niet het essentiële recht op onderwijs, medische en therapiekost garanderen. Het systeem baseerde zich op de bedragen van een leefloon. Het houdt geen rekening met de noden van de maatschappelijke kwetsbare CBAW-groep. Therapiekosten, duurdere studiekeuzes (bijv. een beroepsopleiding kapper, sierkunsten...), medische kosten zijn basisrechten die aan jongeren moeten kunnen gegarandeerd worden. Dit kan onmogelijk met het inkomen niveau leefloon, dat de jongere ter beschikking heeft.

Bovendien wordt de studietoelage door sommige OCMW's aanzien als een extra inkomen, met consequenties op het leefloon.

Wij pleiten er voor een forfait te voorzien voor essentiële kosten zoals school-, medische en therapiekost. Daarnaast pleiten we ervoor dat studietoelages geen consequenties hebben op het leefloon.

4.8 Verhoog de socio-professionele vrijstelling voor studerende jongeren

Sommige jongeren werken als jobstudent / werkstudent om hun studies (of iets leuks) te financieren. Als student krijg je van de overheid elk kalenderjaar een pakket van 475 uur (je 'contingent') waarin je minder

sociale bijdragen betaalt dan een gewone werknemer en je tot een bepaald bedrag ook geen belastingen moet betalen. Voor veel jongeren is dit een serieuze surplus. Voor studerende jongeren die een verblijfssubsidie of een leefloon krijgen is dit niet zo. Van zodra zij meer verdienen dan de maandelijkse socio-professionele vrijstelling heeft dit consequenties op de verblijfsubsidie of het leefloon. Hierdoor zijn jongeren vaak niet gemotiveerd om als werkstudent aan de slag te gaan.

We pleiten ervoor om het bedrag van de socio-professionele vrijstelling verblijfsubsidie / leefloon als werkstudent op te trekken conform de bovenstaande regeling zodat ook studerende jongeren in CBAW kunnen bijverdienen zonder consequenties.

4.9 Creëer een typemodule CBAWHI

Aanleren en inoefenen van noodzakelijke vaardigheden en inzetten op het herstellen en versterken van het netwerk van de jongere vereist intensiteit. Daarom is de aanbeveling om te voorzien in een bijkomende typemodule voor een hoog intensieve vorm van CBAW.

'De Cocon' – 19/11/2018